

2. 19
ANEVRYSMATVM
CORDIS

DISVISITIO ANATOMICO-MEDICA

OBSERVATIONE 1785 2
QVADAM ILLVSTRATA.

QVAM

IN REGIA FRIDERICIANA

PRO

SVMMS IN ARTE SALVTARI HONORIBVS

RITE OBTINENDIS

D. XV OCTOBR. MDCCLXXXV

PVBLICAE ERVDITORVM DISCEPTATIONI

OFFERT

IOANNES GOTTLIEB MICHAELIS

MAGDEBVRGENSIS.

HALAE,

APUD IOH. CHRIST. HENDEL.

ANNEVRYSMATVM

CORDIS

DISCVSIO ANATOMICO-MEDICA

QVARTI TOME

QVADAM ILLVSTRATA

.....

QVAM

IN REGIA KIBERICIANA

.....

CVMMIS IV ANTE R. LVIIII HONORIBVS

.....

IN XV. OCTOBR. MDCCXXXV

.....

.....

.....

.....

.....

MA
A

C
VM

DV

IAS
GEN

CON

C

FA

MAIESTRIS
S P L E N D I D I S S I M O
A C P E R I L L V S T R I
C I V I T A T I S I M M E D I A T A E
S A L Z A E
D V C A T V S M A G D E B V R G I C I
S E N A T V I,

V I R I S
G E N E R O S I S S I M I S, P E R I L L V S T R I B V S
C O N S V L T I S S I M I S, P R V D E N T I S S I M I S

D O M I N I S
C O N S V L I B V S;
C A M E R A R I O,
S E N A T O R I B V S,
E T
S Y N D I C O;

F A V T O R I B V S A C P A T R O N I S
E A Q V A P A R E S T R E V E R E N T I A
C O L E N D I S

FELICITATEM SEMPITERNAM
CONSILIORVM PROSPEROS SVCCESSVS
SPLENDOREM FAMILIARVM
PERPETVVM

EX INFIMO CORDIS AFFECTV

ADPRECATVS

HASCE ACADEMICAS PRIMITIAS

SACRAS ESSE VULT

ET

TANTORVM FAVORVM GRATIAE

AC PATROCINIO

SE SVASQVE RATIONES

OBSERVANTISSIME COMMENDAT

A V T O R.

PROOEMIUM.

Si qua morborum diagnosis, seu intimior notitia magnis, iisque fere non vincendis premitur, impediturque difficultatibus, ea sane est in pectoris, cordisque praecipue morbis. Saepissime enim signa non tantum ambigua esse solent, verum etiam interdum plane deficient, vel adeo communia sunt aliis affectionibus, vel ipsi morbi ita diuersimode inter se complicantur, ut filo ariadnaeo opus sit his tricis se explicaturo. Ideoque vel peritissimi in arte viri non nisi post mortem morbi sedem ac veram originem cadaueris sectione detegerunt. Non igitur miraberis, veteribus Medicis hunc, uti reliqui cordis affectus ignotos, quin incredibiles fuisse *). MASSA primus a. 1534 **) cordis solito maioris mentionem fecit. Postea vero pari passu cum incrementis Anatomiae ambulavit horum morborum historia ac plenior notitia. Egregium sane documentum, quantum

*) *Galenus* de loc. aff. l. 5. c. 2. omnem cordis laesionem illico mortem afferre docet.

**) *Introd. Anat.* c. 28.

VI PROOEMIUM.

tum faciat ad diagnofin, cauffarumque inquisitionem frequentior cadauerum diffectio.

At propterea non licet medico, acumen mentis fibi vindicanti, in viuis de feliciori profus desperare perfcutationis fucceffu; immo maiorem fedulitatem in conferenda plurium fignorum, ac diuidicanda praefentia, abfentia, ordine atque ratione, qua fibi inuicem respondent vel contradicunt, maiorem etiam acuminis, experientia fulti, quo quemlibet his facris operantem effe inffructum oportet, vfum tales casus requirunt. Eff enim fubtilior prudenti Medico fenfus, vera fanaque experientia natus, quo morbos interdum folo dignofcere potefi.

Cum vero magni inque fcientia falutari principes viri, ex quibus tantum *Morgagni, Senac, Meckel*, etc. honoris cauffa nomino, in illuftrandis his morbis ac fpcciali ratione in ffabilienda aneurifmatif cordis diagnofif allaborauerint, vana mea foret praefumtio, noua circa hancce rem et incognita proferre cupientis. Atat neque temeritatis me arguet ifte, qui probe perpenderit, in his rebus magnam adeffe adhuc calliginem, et obferuata etiam minima magnam interdum fundere lucem. Mihi certe licuit duplex per hanc aestatem huius aneurifmatif facere periculum; quae igitur obferuatione animaduerti, quaeque in hanc rem apud celebres auctores vidi, confcripfi, comparauit, argumentum difsertationis inauguralis effe volui.

Quae

latus difficilior; tussicula primo sicca, dein humidâ, purulenta, ichorosa; sub fine veris anxietates praecordiorum, angustia et dolor iste in regione cordis cum nausea et vomitione maxime increuerunt. Vires prostratae sunt, nulla tamen febricula obseruata fuit. Pulsus erat paruus, plerumque in utroque carpo aequalis, rarissime intermittens; palpitatio nulla; oculorum nitor deperditus; facies, pedes, manus, totum denique corpus intumescere, pallore plumbeo infecta. In hoc ultimo stadio anxietas summa, sudores frigidi, iactatio membrorum. Mox federe in lecto, mox in dorsum decumbere, in nullo situ leuamen, non raro e lecto gemebundus surgere, simulac vero erectus sedebat, vel minimum quidem assumebat, dolor statim pressorius in cardia, et nausea incrementum. Plurimum leuaminis corpore antrosum inclinato, pedibus extra lectum pendulis sentiebat. Quibus symptomatibus indefesso fere miserrimum cruciantibus, nullo somno resciente, tandem cum surrexisset, sellamque familiarem petiisset, subito magno sub clamore obiit.

Post mortem in abdominis cauo multum serum sanguinolentum, intestinorum vasa omnia sanguine turgidissima, ceteroquin vero eius viscera cuncta secundum naturam constituta, nullam obstructionem, neque in glandulis meseraicis neque in hepate, sectio mihi detexit. In vesicula fellea calculum crystallinum drachm. $\frac{1}{2}$ inueni. Cum vero pectus aperirem, statim cor, totam fere sinistram eius cavitatem adimplens, sanguine grumoso, tam in cauis, quam vasis coronariis distensum, apparuit. Quamuis dexter ven-

tri-

tri-

tricus praecipue dilatatus erat, sinister tamen non minus naturalem amplitudinem excedebat. In illo cum substantiae decremento; ita tamen ut ratio, inter auctam caurum amplitudinem ac parietum crassitiam sibi minime conitaret. Sanguine expresso cor bilance exceptum, tres, et quod excurrit, libras aequabat. Vasorum cordis maiorum lumen nec naturalem diametrum superabat, nec in valvulis ullum vitium detegebatur, quod tantam cordis dilatationem causare potuisset. Pericardium, naturali liquoris proprii quantitate impletum, diaphragmati firmiter adhaerebat. Pulmonem vero dextrum pleurae costali vndique tam arcte connexum inveni, ut non sine dilaceratione divelli posset. In lobulo inferiori eiusdem pulmonis tres quatuorve vomicae ichorosae, et tubercula cruda suppurantia reperiebantur. Dextrum thoracis latus totum fere aqua impletum erat.

I.

Si quidem caua cordis dilatata sunt, at parietum eius crassities eadem vel maiori proportione aequaliter increuerit, sarcomatis magis quam aneurysmatis nomen mereri videtur; verum tamen cum saepius, ut infra probabitur, haec aucta crassities dilatationis sequela sit, ut plurimum hunc morbum omni iure aneurysma dici posse, facile concedes, si vocem ab *aneuryzma* (dilatio) deriuaveris; quamvis hodie latius pateat aneurysmatis vox. Praecipue quidem altera quam cl. *Matani* *) habet species dilatationis cordis ab infarctu vasorum coronariorum orta, aneurysmatis nomen meretur; simplex tamen caurum cordis ampliatio tanta saepe deprehensa fuit ut iure aneurysma appellari possit, cum praeterea causae iis, quae aneurysma arteriosum

A 2

in-

*) De aneurysmatic. praecord. morb.

inducere valent, proxime accedant. Neque *Licutodii* ^{b)} obiectio, quod crustaceae lamellae, quae in superficie interna aneurysmatis arteriosi semper apponuntur, hic prorsus desiciant, hanc denominationem tam absurdam reddit vti illi auctor contendit; nam crustae istae sunt potius effectus secundarii, quam indiuulsi aneurysmatis comites, qui quidem in tumore arteriae aneurysmatico ob stagnationem facilius nascuntur, quam in corde, vbi tamen frequenter fat sub excrescentiarum lapidearum forma, vel incrustationum valvularum occurrunt.

2. *Dilatatio cordis consistit in maiori cauorum amplitudine, vel cordis ipsius, vel vasorum coronariorum;* adeoque vnum solidae c. h. parti inhaerens, quod impedit actiones primum vel per se; hinc morbus in sensu strictiori *Galenii* c). Si naturam huius morbi inquiras, optime a *cl. Daniele* sub *Dystrophia* eundem enumeratum inuenies d). Si inde a natiuitate incoeperit, cuius viciatam cordis nutritionem vel auctam, vel imminutam, vel alio modo aberrantem facile accufabit; si vero per solam causam externam vel internam mechanicam producta fuerit dilatatio, difficilior haec eius natura apparebit. Verumtamen in iis etiam casibus naturam morbi in eo positam esse credo, quod vires cordis appulsui sanguinis haud iusto resistent, vt naturalis feruetur tum crassitiei, quam magnitudinis proportio.

3. DIFFERENTIAE ACCIDENTALES.

I. Ad *Lancisii* e) obseruationes in tota familia a proavo ad auum, ab auo ad parentem, ab hoc ad filium propagatum

b) Synopsis medicinae vniuers.

c) C. F. Daniel. Syst. aegrit. P. I. p. 3. 4.

d) l. c. P. I. p. 255.

e) De aneurysmat. C. V. prop. 47.

tum esse cordis aneurysma, morbus quandoque *haereditarius* est:

2. *Congenitus*; dispositio ad aneurysmata in utero materno foetus corpori interdum iam imprimitur: Parentes si nimis feruide sub ipso graviditatis tempore in palaestra decertant aphrodisiaca, vel venerea lues, aliiue morbi nutritionem foetus laedentes fibris debilitatem, laxitatemue inferant *f*). Topicam quoque cordis teneritudinem, infirmamque fibrarum texturam, enormitatis semen, connatam in pluribus vidit *Lancisus g*).

3. *Acquisitus* plerumque, et in quaivis aetate; sexui tamen foeminino ob plurium causarum in partu, lactatione concursum, itemque ob teneritudinem naturalem et praeternaturalem familiarior; vitae generi praecipue sedentario si cum incurvatione thoracis coniunctum est, sicut sutoribus teste *Morgagnio h*). Constitutionem aeris frigidam humores condensantem in praedispositis eidem favere contendit *Matani i*), praecipue si abeat in humidam. In hyeme ventoso frigido sicco an. 1691. polyposae concretiones circa cor frequenter deprehensae sunt *k*) et *Rhazzinus l*) ingenti frigore praecordia effici posse animadvertit.

4. *Periodicus*; morbus quidem nunquam si maturior sit, ad tempus rursus evanescere potest, effectus tamen eius saepius mitescunt vel prorsus silere videntur. *Morgagnus m*) narrat exemplum, vbi dyspnoea cum magna pulsatione et suff-

f) *Matani* l. c. §. 31.

g) De motu cord. et aneurysm. lib. I. cap. 2. prop. 33. Lugd. Bat. 1740.

h) De sed. et caus. morb. T. I. epist. 18. art. 4.

i) l. c. §. 42.

k) Act. erudit. Lipsiens. an. 1692. p. 220.

l) Constit. algid. ai. 1709. Patau. 1709.

m) *Senac*, Traité du coeur T. II. p. 397.

suffocationis metu singulis mensibus in modum paroxysmi iuualescebat. — Causa erat cor maximum.

5. *Primarius*, si a causa sua peculiari v.g. a debilitate totius corporis pendet.

6. *Secundarius* (denteropathicus): morbis acutis sicut inflammationibus plenae vel pulmonis accedit, quibus si cum humida tussi adiungitur, funesto plerumque cum exitu enormitas cordis adiungiturⁿ⁾. Inevitabilis vero letalitatatis signum est in inflammationibus illis quae cito et valide utrumque pulmonem occupant^{o)}. Pleuresiae putridae^{p)}; pesti^{q)} aliisque febribus quandoque superuenit, pro *Fantoni* et *Heurnii* obseruatis. Palpitationis vehementioris in febribus occurrentis haec ipsa saepe causa est. Neque minus morbis chronicis originem debet, asthmatici^{r)}, hydrothoraci^{s)}, palpitationi hypochondriacae, scorbuto, phthisi^{t)}.

Haec raro difficillime quidem distingui potest, an hi morbi sint comitati, quorum causae in nullo nexu sunt, quin potius vitium cordis primario istos morbos produxerit. Fallunt saepe obseruationes in causa determinanda; id tamen certum est, dictos pulmonum affectus semper sanguinem accumulare circa cor, ideoque in praedispositis eius dilatationi quam maxime fauere.

n) *Auenbrugger* de sign. abstrus. pest. morb. deteg. p. 94.

o) *Auenbrugger* l. c. p. 97.

p) *Eph. Nat. Cur. Decur. II. ann. IX. Obs. 91.*

q) *Quesney* de febre T II. p. 448.

r) *Medical Essays* by a Society of Edinb. Vol. II. p. 323. *Laws* apud *Senac* l. c. 398.

s) *Eph. Nat. Cur. Decur. III. ann. V. VI. Obs. 8.*

t) *Senac*. l. c. 412.

7. Ratione indolis est morbus *magnus*, quamvis interdum levis videatur ^{u)}, semper tamen insidiosus. In homine scilicet de quo narrat *Gerbesius* levis tantummodo dyspnoea mortem praecedebat inopinatum; sic etiam *Olaus Borricius* ^{v)} infantem commemorat, quae post istum in pectus pallefcit, et de dolore in ventre queritur. Repente mortua auriculam habuit dextram bis naturali maiorem.

8. *Passus* raro *actiuus*, vti in casu quem *Guattani* ^{w)} narrat videtur: aortae valvulae semilunares osseae ita a se inuicem distabant, vt transitui sanguinis ad vitam necessario paterent. Natura interdum, ait laudatus *Guattani*, nouas vias inuenit, per quas vitia cordis interna ita componantur, vt nullum impostero incrementum suscipiant, aegrumque finant satis diuturnam, satisque inculpatam traducere vitam.

9. Rarissime *sanabilis*, ad tempus tamen palliatua curatione.

10. *Letalis*.

EPIGENEMATA. PALPITATIO.

Accedam igitur ad inquisitionem eorum, quae vt auctores obseruasse sibi videntur, enormitatem cordis concomitari solent, epigenematum: ita vt primum, tum causas tum effectus hystorice et dogmaticae euoluam, hinc diagnosin, prognosin, curandique methodum subnectam, postremo autem meae circa hunc casum obseruationis curatiorem rationem reddam.

Palpitatio cordis hic iure primum locum occupat, quae in omnibus fere, quas *Valsalua*, *Morgagni*, *Senac*, *Lieu*.

u) *Guattani* de aneurysm. int. animadu. ad hist. 24.

v) *Senac*. l. c. p. 415.

w) eod. l. c.

Lientaud, aliique narrant, enormitatis cordis historiis, praefato erat: haec vel semper ac sine ulla remissione ad vltimum vitae terminum aegros cruciat ^{a)}, vel passim mitigatur, cessat, et ocys, serius recurrit ^{y)}. Omni, saepe minimo motu, praecipue vero sub ascensu per accliuia augetur. Saepe vero adeo increfcit, vt ab adstantibus audito, quin visu percipi possit; quid quod costae non solum infirmae, cariosae, sed etiam adulatorum, firmissimae licet, inde luxentur ^{z)}, quin frangantur, ex obseruatione *Augusti Victorini* ^{a)} nec non *Fernelii* ^{b)}. Plerumque sine ulla vel mitissima causa redit, cessat, interdum tamen post partum vel alia euidentiori causa admissa, recrudescit. Ferocissima vt plurimum, grauioribusque stipata est Symptomatibus concomitantibus. Si prolapsus cordis verus coniunctus est cum corde magno, palpitatio saepe in hypochondrio magis sinistro vel epigastrio, quam sueto cordis loco sentitur ^{c)}. Haud raro mitior aegrum afficit, vel etiam plane deficit ^{d)}. Sic ill. *de Haen* ^{e)} historiam cordis ingentis cum aorta mire dilatata, partim ossa narrat, vbi excepta spirandi difficultate nec palpitatio vlla, nec dolor cordis, nec pulsus intermittens aderat. Sic in *Fantoni* ^{f)} obseruatione palpitatio, ita vt omnia alia signa defuerunt. Et cum polyphi

^{a)} *Smerdie* miscell. lib. x. p. 523. *Lancisus* de subit. mort.

^{y)} *Lientaud* sepulchref. P. II. Obs. 434. *Willis* ap. *Senac* l. c. p. 404.

^{z)} *Bonneri* sepulchr. L. II. addit. ad sect. 8. obs. 3.

^{a)} *Consultat.* 97. P. 415.

^{b)} *Pathologia* lib. V. c. 12.

^{c)} *Morganii* l. c. Ep. XVII. n. 28.

^{d)} *Stoerk* ann. med. I. p. 118.

^{e)} *rat. med.* p. VI.

^{f)} *respons.* et curat. p. 59.

ipsi in caussa erant g), neque *Ioerdens* neque el. *Horne* palpitationem vel vllum aliud signum obseruarunt.

Pulsus diuersissimi obseruantur, in plerisque inaequales h), tremuli i), inordinati absque vlllo rythmo decurrentes k), debiles, infesibiles l), praecipue si cor dextrum dilatatum sit, sinistrum vero naturale volumen non egrediatur m); oblitterati, nulli n), per integrum ante mortem diem o), quin circa vltimos menses, teste *Morgagni*, integra fuit pulsus suppressio; nunc vacillantes vel deficientes, nunc iterum validissime agitati p). In aneurysmate caporum cordis dexteri *Burgravius* saepius aequalem, non nisi paruum, a saeto numero et rythmo non decurrentem obseruauit. *Valsalua* q) cor magnum, auriculam vero dextram dimidiam eius partem aequantem inuenit, cum pulsu vehemente, duro, non nisi die ante mortem inaequali. Neque minus tamen in sinistri cordis aneurysmatibus interdum

g) *Ioerdens* path. therapeut. de polyp. cord. §. 4. Acta Nat. Cur. Vol. IV. Cl. *Horne* Medical facts and. exper.

h) *Lieutaud* l. c. P. II. Obs. 405 et 407. *Stoerk* l. c. p. 119.

i) *Haen* l. c. p. IV. c. II. §. 3.

k) *Burgravius* act. phys. med. Vol. X. Obs. 39.

l) *Lieutaud* l. c. Obs. 577.

m) *Morgagni* l. c. ep. XVII. art. 13. ex *Valsalua*. *Bonnet* l. c. lib. II. in add. ad sect. 8. Obs. 3.

n) *Lieutaud* l. c. p. II. obs. 565. XXX. lib. 3. d. unum.

o) id. p. II. obs. 499. X. lib. IV. ad p. d. unum.

p) *Verbrugge* de aneurysin, in *Lamb* collect. script. de aneurysin. P. 429.

q) in *Morgagni*. l. c. ep. XVIII. art. 6.

dum pulsus fortis vehemens et aequalis^{r)} observatur. Si
 obstaculum quoddam circa cor exitum sanguinis in arterias
 impedit per se patet, quomodo nascatur pulsus parvus,
 irregularis. Interea tamen pulsus etiam interceptum ob-
 servarunt a sola cordis mole insolita, cum neque valvulae
 aortae ostium eius clauderent, neque vllus alius sanguini pone-
 retur obex^{s)}. Morgagni^{t)} e contra cor praegrande cum
 polypo in corde dextro et pulsus nihilominus naturalem
 vidit.

6.

Dyspnoea ingens quocunque motu ad suffocationis me-
 tum summa cum praecordiorum anxietate aucta, cui saepe
 sensus ac si deficeret aeger, quin verae lipothymiae ac-
 cedunt. Initio mitior et occasione quadam leuiori vel mo-
 do grauiori data, vel absque vlla sensibili causa praecipue
 noctu^{u)} ingrauescit. Interdum decubitus supinus, alui
 vel vrinae defectio, clysmatis applicatio, cibi potusque
 sumtio in suffocationis periculum coniciunt aegrum, ita
 vt a cibis prorsus abstinere cogatur^{v)}. Morbo magis ma-
 turescente repente increscit, et demum in respirationem
 stertorosam, et asthma conuulsiuum abit, cuius paroxys-
 mi semper crebriores et vehementiores res recurrunt. *w)* Non
 raro in vltimo vitae termino continuo aegrum crui-
 ciat. *Betharding x)* vero exemplum hominis narrat, cete-
 roquin robusti, satis alacri sanitate gauisi, vulnere occisi,
 cuius

^{r)} Morgagn. l. c. ep. XVIII. art. 5. Senac. l. c. p. 328. 417.
 507.

^{s)} Coxeper in phil. transact. n. 285. Tab. 40. f. 4. 6.

^{t)} l. c. art. 8. 10.

^{u)} Guastani l. c. hist. XXV. 707. 708. 719. 720.

^{v)} Morgagni l. c. ep. XVII. art. 25.

^{w)} Eph. Nat. Cur. Centur. X. Obl. 84.

^{x)} Eph. Nat. Cur. Dec. III. in append. ad ann. 5. 6. ad Obl. 70.
 p. 149.

cujus cor enorme, pulmonibus collapsis, nullis evidentioribus symptomatibus praegressis, conspiciebatur. Neque minus de *Marchettis* y) duas dilatationis insignioris auriculae dextrae narrat observationes, ubi neque vllum respirationis vitium, nedum alia huc peculiariter spectantia comparebant.

7.
Si manu pectori admota cordis pulsus obseruatur, magna massa ad costas et sternum allidere, maiusque eorundem spatium concutere sensu percipitur. Ex eodem signo cum aliis quidem minoris momenti coniuncto, in alio fitore ad enormitatem cordis concludere ausus sum. Atat hoc etiam aliquando deficit: interdum obscurae cordis pulsationes, vel sub certo tantum corporis situ sentiuntur z).

8.
Sensus ponderis a) interdum *pulsatilis* b) atque *doloris* in regione cordis, praecipue sub situ erecto. Ideoque leuamen quaerunt miseri in situ horizontali; saepe tamen omnis decubitus impossibilis; in quouis momento situm mutant, stragula abiciunt, ac diuturna iactatione malum augment. Morbo nondum maturo in vtrumque saepe latus decumbere possunt, plerumque tamen in sinistrum aegrius c). Si vero hydrothorax sinistri lateris accedat, difficilior est decubitus in latus dextrum d). Plurimi in situ ad anterior-

y) Cent. VII. append. n. IV. et Cent. IV. obs. 120.

z) *Senac.* l. c. p. 327.

a) *Marchettis* anatom. C. X.

b) *Lancis.* de mort. subit. lib. II. Obs. 2. p. 273.

c) *Valsalua* in *Morgagn.* l. c. ep. XXVII. art. 6.

d) *ib.* cod.

ra incurvato, corpus tenere coacti sunt e); quod mihi etiam in utroque, cuius mentionem feci, subiecto obseruare datum fuit. Sic senex, quem commemorat *Andr. Beggi f)* inter alia enormitatis cordis signa, dyspnoea ingente, cervicem erigere mox genua versus flectere cogebatur, e lecto surgere alias et in sella pronus sedere. Vti reliqua signa ita hoc interdum defuit. *Nic. Fantonus g)* cor maxum cum auricula maxima, nullo cordis dolore praesente, obseruauit.

9.

Omni iure his coniungo laudatam istam a *cel. Auenbruggero* thoracis percussionem, quamuis mihi non satis experto, et in speciali hoc casu ob complicationem cum hydrothorace non eadem, vti ingenue fateor, praestiterit, quae *vir illustris* de ea praedicat. Si digitorum apicibus in re-ctum protensis, pectoris pars anterior, humeris simul retractis, capite erecto, pulsatur, sonus inde, in parte sterni superiori clarior, versus apicem vero, in regione cordis obscurior, ac si carnem percussisses resultat. Sic etiam partis anterioris thoracis, in sinistro latere a clavicula vsque ad quartam costam veram, in dextro ad sextam vsque, altiore sonum elicit percussio; in posteriori vero, utriusque lateris parte a scapulis ad secundam et tertiam costam spuriam h). At si cor ob molem maiorem ultra sedis suae fines a natura ipsi concessos excedit, sonus inde e maiori circumferentia sterni, et sinistri thoracis lateris euocandus obtundetur, vel plane suffocabitur i). In torosis tamen, vel vbi tela cellulosa, multa pinguedine vel aqua turget, hoc signum difficilis est applicatu; et praeterea in hydrope pericardii pariter obtinet.

e) *Senac.* l. c. p. 400.

f) *Guastani* l. c. hist. XXV.

g) *respon.* et *jur.* p. 59.

h) *Auenbrugger* l. c. §. 3. P. 14.

i) d. l. c. §. 48.

Nausea, vomitus, cardialgia, aepsia, dyspepsia, bradypepsia^k: quouis assumto augentur, et tam pertinacia sunt, ut nulli medicamento cedant. Haud raro tamen appetitus non modo non imminuitur, sed augetur. *Heurnius^l* de iuvene 28 annor. cordis aneurysmatici symptomatibus laborante narrat, cibi quidem potusque eundem fuisse avidissimum. omne vero comestum reuomuisse. Quae omnia symptomata in prolapsu cordis supra dyaphragma maxime ingrauescunt^m).

II.

Si omnia quae huc usque enarrauimus symptomata incertam diagnosin aneurysmatis cordis nobis praebere queant, per se patet, plerumque profundius adhuc latere nobis, qualis cordis pars dilatata sit? Quamuis enim *Lancisusⁿ* *pulsationem venarum iugularium* pro signo pathognomonico aneurysmatis auriculae dextrae praedicauerit, *Senac^o* tamen hanc dilatationem sine vlla pulsatione venae iugularis obseruauit. Praeterea omne id quod circuitum sanguinis per cor dextrum impedit, siue sit obstaculum in auricula dextra, siue in ventriculo angustia praeternaturalis^p), vel valuulis arteriae pulmonalis^q), vel polypo in arteria pul-

^k) Eph. Nat. Cur. Dec. I. ann. IV. Obs. 31. de *Pozzis* de dolore ventriculi a causa inaudita. *Bonner* l. c. T. II. p. 80. Obs. 45. *Sauvages* nosol. meth. spec. XII.

^l) Obs. 28.

^m) *Morgagn.* l. c. ep. XXVII. n. 28.

ⁿ) de aneurysm. prop. 57. 60.

^o) l. c. p. 417.

^p) Mem. de l'acad. roy. de sc. Auant 1699. T. II. p. 238.

^q) *Vieussens* Traité des maladies intern.

monali ^{r)}, vel aneurysmate arteriae pulmonalis ^{s)}, vel scirrho impeditis pulmonibus ^{t)}, vel ab ipso impedimento in aortae exitu, eiusque valvulis crassioribus aut ossis ^{u)}, hanc pulsationem efficere potest. — *Morand* ^{v)} et *Pasta* ^{w)} assiduum satis venae iugularis pulsationem sine aneurysmate observarunt. Non igitur necessario verum est hoc signum; in plerisque tamen casibus ad *Lancisi*, *Albertini* ^{x)} *Valsalvae* ^{y)} *Morgagni*, *Dionysii* ^{z)} *Michelotti* ^{a)} *Fantoni* ^{b)} *Senac* ^{c)} observationes obuium. Ne vero cum carotidis pulsu confundatur, attendendum est ad mollietatem parietum, et an appressio digito pars vasis inferior detumescat, superior intumescat? Saepius etiam alia causa in chloroticis et hysteris subest, spasmos puta, qui vel in venae cauae exitu, vel corde dextro introitum sanguinis impediunt. Palpitatio musculi sternomastoidei etiam pulsationem venae iugularis simulat ^{d)}, Turgescentia denique venae iugularis sub expiratione, detumescencia sub inspiratione facile eo distingui potest a pulsu eiusdem praeternaturali, quoniam ea respiratori respondet. Si vero omnibus medicamentis resistit, perennis, non solum

^{r)} *Hombeyg* in Mem. de l'acad. des sc, 1704, p. 158.

^{s)} *Haen* l. c. T. VI.

^{t)} *Loefseke* obs. anat. chir. p. 35.

^{u)} *Haller* El. Physiol. T. II. lib. IV. p. 271. ed. in 8.

^{v)} Mem. de l'acad. année 1732.

^{w)} Epist. de cord. polypo. n. 9. 10.

^{x)} Comm. Bonon. T. I. in opusc.

^{y)} *Morgagn.* l. c. ep. XVII. art. 6. 8. 10.

^{z)} Anat. de l'homme.

^{a)} Comm. Bonon. T. I.

^{b)} Obs. XXII.

^{c)} l. c. T. II. p. 417.

^{d)} *Senac*, p. 509.

in mo
tatis e
cordis
dextro
tunc p
pulsus
terias
contra

A
tibus p
Senac
se obser
saepius
Praeter
turbatu
stas alli

A
sympto
celeri c

C
observa
verfati
distingn
mitatus

e) l.

f) *San*

g) *Sen*

h) *Sch*

i) *Mor*

in motu per accliuia, sed etiam in quiete, cum aliis enormitatis cordis signis coniuncta obseruatur, verifimilius dilatationis cordis dextri signum est; his adde sensum palpitationis in dextro magis latere. Sin ventriculus dexter dilatatus est, tunc pulsus venae iugularis eodem tempore contingit, quo pulsus arteriae; si auricula, contra. Notum enim est, arterias tum pulsare, non quum auriculae, sed cum ventriculi contrahantur.

Absentia huius signi, aliis enormitatis cordis symptomatibus praesentibus, aneurysma sinistri cordis indicat, quocum *Senac e)* pulsum magnum et vehementem saepius coniunctum se obseruasse narrat, quamuis *Lanciscus* et plures, hunc ipsum saepius in dextri cordis aneurysmate *f)* vidisse dicant. Praeterea in auricularum dilatationibus pulsus non tantopere turbatur, et manu pectori admota non tanta massa coctas allidere videtur *g)*.

Auriculae vero sinistrae dilatatio rarior et nullis propriis symptomatibus stipata est *h)*. Eam cum cordis palpitatione celeri debiliqve pulsu animaduertit *Pasta i)*.

12.

C A V S S A E.

Causarum quidem agmen constitui posset; sed tamen obseruatores tanta negligentia saepius in causarum scrutinio versati sunt, vt difficillima haud raro res sit, in speciali casu distinguere, quid sit causa vel effectus morbi vel morbus comitatus?

Sae-

e) *l. c.* p. 328.f) *Sauuages P. I.* p. 561.g) *Senac.* p. 417.h) *Schrey A&N. I. T. II. Obl.* 34.i) *Morgagni Epist.* 18. Art. 34.

Saepius est haereditaria labes, vt supra iam annotatum, vel in prima infantia stamina iam tenello corpori induuntur, per victum crudum, lac caseosum, tuffes conuulsus etc. ^{h)} *Frauentdorffer* ⁱ⁾ e. g. in infante nouimeftri auriculam dextram latissimam reperit. Parimodo racchitide totum systema vasorum debilitante corpus ad hunc morbum recipiendum praedisponitur.

13.

Animi pathemata diuturniora frequentissime generare hanc dilatationem cordis ex omnibus obiectis constat. e. g. Zelotypia ^{m)}, Ecstasis ⁿ⁾ Terror ^{o)}. *Blancard et Manget* etiam plura exempla narrant quod v. g. post naufragii terrorem nobilis vir statim enormitatis cordis incommoda senserit. Ex ira et tristitia plures habet *Senac p)* aneurysmatis cordis historias. Hoc minus mirandum est, quod ex magno in suppressenda vel dissimulanda indignatione conatur aneurysma auriculae dextrae apud *Dionysium* non secus acciderit, quam cordis et aortae dilatatio ex eadem causa apud *Harueium q)*.

Passio hypochondriaca in multis causa fuisse videtur ^{r)}. Testis locupletissimus mihi est *Lancisus s)* corporibus hypochondriacis ac hysteris vt plurimum accidere cordis aneurysmata.

14.

- ^{k)} *Matani* l. c. §. 20.
^{l)} *Ephem. N. C. Dec. III. a. §. 6. obs. 134.*
^{m)} *Lancis. prop. §4.*
ⁿ⁾ *Cesalpin. Casoprii lib. 17. c. XX.*
^{o)} *Bonner sepulchr. lib. II. in Additam. ad sect. g. obs. 3.*
^{p)} l. c. T. II. p. 401. 402.
^{q)} de circ. sangu. *Exe. Anat. 3.*
^{r)} *Hist. de l'Acad. des sc. a. 1735. p. 28. 29.*
^{s)} *Propos. Lib. I.*

14. Ex laxiori fibrarum cordis structura cum humoribus impuris dilatatio auriculae dextrae ortum traxisse videtur, quam *Morgagni* ^{d)}, recenset. Huc etiam pertinet dyscrasia scorbutica et syphilitica: *Morgagni* ^{u)}, in syphilitico cor sinistrum magnum arterias coronarias et aortam dilatatas, intus pustulis copiosissimis oblitis, tunicam externam teneram, laxam, facillime a reliquis membranis detrahendam reperit. Nec minus *Matani* ^{v)}, inter frequentissimas eandem ponit aneurysmatis causas, conf. *Lancisus* ^{w)} et *Eugalen* ^{x)}. Ideoque in summo gradu scorbuti situs horizontalis semper seruandus, quoniam in situ erecto maior sanguinis resistentia corde opponitur superanda. *Lieutaud* ^{y)} ex cl. *Senac* narrat virum quinquagenarium in otio languescemem incidisse in cachexiam scorbuticam, dein in hydropem, accedente pulsu inaequali intermittente; cor erat ingens, columnae carnaeae et ipsaemet valvulae septumque semiputridae, tenerae, leuique tactu disrumpendae.

In febris putridis malignis cordis vires adeo saepius prostratae fibraeque laxatae sunt. vt ex supra dicta causa periculosum sit, aegrum erecto situi subicere ^{z)}.

Fi.

1) l. c. Epist. XVII. art. 10. 11.

u) Epist. XXVII. a. 28.

v) l. c. §. 20.

w) l. c. propof. § 1.

x) de scorbuto pag. 226.

y) In sepulchr. lib. II. obseru. 407.

z) *Hoffm.* opera omnia Tom. VI. pag. 169. de situ erecto in morbis periculosos valde noxio.

B

Fibrarum praeternaturalem debilitatem inferri pariter posse per violentias externas non solum nostra, sed etiam *Borri. hii* ^{a)} docet historia aneurysmatis ventriculi sinistri post contusionem pectoris a lapsu factam.

15. Nec minus erosiones superficiae externae cordis e quacunque humorum acrimonia, vti exanthematibus repulsis etc. ansam praebere possunt dilatationi, vti Ducis Brunswicensis coniux, a cordis dextro ventriculo exulcerato erosa, dilatato, disrupto, mortua docet ^{c)}, et praeterea plura, quae in museo ill. *Mekelsii* nostri, praeceptoris ac fautoris mei ad vnam pie colendi, videre licuit corda ex erosione et exulceratione ampliata, in quibus nulla alia causa detegi potuit. Miror igitur, quo fundamento *Lancisus* ^{d)} contendere potuerit, cor exterius erosum nunquam aneurysmaticum obseruatum fuisse.

16.

Vasorum coronariorum turgescencia, si molis propellendae resistentia vim cordis exsuperat, vt in statu plethorae, inflammatoria sanguinis constitutione, vel celeritate sanguinis aucta; tunc integra cordis inanitio obtineri nequit, cruentae congeries in vasis coronariis sensim apparet, inductoque in iis idiopathico aneurysmate, illico cardiacum consequetur. *Matani* ^{e)}.

17. Omne id quod sanguinem mouet, et simul coaceruat in pulmonibus, vti violenti motus, potissimum contentio

a) *Senac.* l. c. Tom. II. pag. 215.

b) *Morgagni* ep. XXVII. n. 9.

c) *Hist. Morbor. Vraislauens.* a. 1703. p. 238. *Hist. de l'Acad. des sc.* a. 1732.

d) Prop. XLIX.

e) De cardiacis praecordior. morbis IX.

tio instrumentorum respiratori inſeruentium; tibicines igitur, concionatores *f*), curſores præcipue huic morborum generi ſunt expoſiti^g); inprimis ſi bibaces fuerint, et vino abutantur, ex obſervatione *Heurnii*.

Post haustum frigidæ corpore exaestuato sumtæ in infante decem annorum ex eadem causa omnia enormitatis cordis signa comparebant, dein post plures annos in phtisi incidit et mortuus cor monitofum habuit; teste *Greſſio*).

Balnea frigida improvide administrata *Rich. Pulteney* in Philosophicis tractationibus *h*) narrat casum, ubi homo qui in pueritia rachide laborauerat, postea rheumatismo vexatus, balneo frigido utitur. Statim post balneum in symptomata cordis aneurymatici incidit; post mortem cor enorme laxum flaccidum deprehenditur.

A vaporibus mephiticis e g. multi *Lientaud* in sepulchreto *i*) ex Adnerariis ipsius excerpit Exemplum iuuenis robustissimi, sanissimi subito a vapore multi enecati; cor habuit sanguine obrutum et ultra modum distentum.

18.

Omnia mechanica denique obstacula sanguinis exitum e corde impediunt.

Particula ossæ in aure dextra; hinc mira eiusdem dilatati *l*) concreciones in ventriculo dextro exitum sanguinis in arteriam pulmonalem præpedientes cum corde dextro et vena caua magnis *m*).

B 2

mo-

f) *Michellotti* Comment. Bonon. T. I.

g) *Lancif.* de aneur. prop 55. de morte subitanea l. II. obs. 2.
Senac l. c. T. II. p. 400.

h) E. N. C. Dec. I. ann. I. obs. 70.

i) V. LII. P. I. p. 344.

k) P. II. obseru. 4.

l) Mem. del' Ac. des sciences. 1699.

m) *Senac*. l. c. P. II. p. 417.

Valvulae sigmoidae arteriae pulmonalis cartilagineae, coarctatae cum aneurysmate auriculae dextrae *n*). Duo calculi, pisi magnitudinem aequantes, in septo cordis; hinc aneurysma eius *o*).

Valvulae mitrales in ostio auriculae sinistrae ossae cum dilatatione auriculae et ventriculi sinistri *p*).

Eadem transversim sitae, crassissimae, durissimae, relicto angustissimo spatio transitorio cum auriculae utriusque stupenda dilatatione *q*). Ex eadem causa ventriculus dexter, arteria et vena pulmonalis amplissima *r*).

Ventriculus sinister ossus cum corde sinistro aneurysmatico *s*).

Venae pulmonicae cartilagineae; cor monstruosum, arteria pulmonalis distensa *t*).

Valvulae aortae ossae cum venae caevae, auriculae, et ventriculi dextri dilatatione *u*). Item cum ventriculi sinistri dilatatione *v*); vel auriculae sinistrae *w*); vel sinus venarum pulmonalium *x*); vel cordis totius *y*).

Aorta

n) Morgagni Epist. XVII. art. 12.

o) Heurnius obleru. XXVIII.

p) Senac. l. c. pag. 413.

q) Lieutaud l. c. Lib II. pag. 49. Hist. del'Ac. a. 1711. p. 14.

r) Vieussens Traité du coeur chap. 16. Tom. 13. Hunauld Mem. de l'Ac. roy. des Sc. 1734. p. 19.

s) Senac. l. c. Tom. II. p. 413.

t) Blancard in Lieutaud l. c. P. 2.

u) Lancisus l. c. propof. 53.

v) Guazzani de aneurysm. int. Hist. 24.

w) Horstius in Lieutaud l. c.

x) Duglass Philof. transf. V. II. n. 345.

y) Blancard in Lieutaud l. c.

Aorta ipsa cum valvulis dura, intus scabra cum corde maximo, vena pulmonis sinistra rupta z).

Ex valvulis aortae ad parietes adnatis adeoque refluxum sanguinis haud impediētibz, cor amplissimum et mors subita a).

Ostia ventriculi sinistri offeīs in aortam et auriculam sanguinem retrogradum admittentibus, cor sinistrum amplum b).

Tria corpuscula membranulis tecta inuicem vnita in aorta supra valvulas femilunares c). Arteria aorta materia calcarea plena, hinc ventriculus sinister duplo maior d). Os in principio aortae cum ventriculo et aure dextra vastissimis e).

Ventriculus dexter crepuit, cum aorta callosa esset f).

Aortae ossificatae numerosa exempla inuenies in Hist. de l'Ac. des Sc. *Fischeri* Tractatu de senio g) in disp. de palpitatione cordis autore *Beck* h). Tumor vnciam aequans intra aortam et arteriam pulmonalem vasa haec comprimens causa enormitatis cordis i). Glandulae cordi

z) *Lancisus* l. c. p. 99.

a) *Schaarschmid* Berl. Nachrichten 1740. n. 6. Hist. de l'Ac. des Sc. 1713. n. 3. *Cowper* Phil. trans. n. 285. tab. 40.

b) *Senac.* T. II. p. 413.

c) *Manger* eodem l. c.

d) *Phil. Transact.* n. 337.

e) *Barrholin* Hist. 56. cent. I.

f) *Breslauer Samml.* a. 1723. m. mai. p. 560.

g) p. 46.

h) *Recufa* in collect. praet. Hall, T. II.

i) *Lienaud* l. c. p. II.

cordi finitimae induratae obsessae mutuum^{l)} nisum ostendentes, omnesque partes vicinae multo adipe refertae ^{k)}. Glandulae mesentericae cum pancreate in syphilitico tumefactae et induratae aortam comprimentes: cor ingens, aorta valde dilatata ^{l)}.

19.

Polypi in corde vel vasis vicinis; horum in vivis existentiam fusius hic comprobare, nec tempus nec instituti ratio permittit. *Cel. Passae m)* et *Kerkringii* ratum, semper in, vel post mortem gigni polypos fusius apud contingentes harum rerum arbitros ⁿ⁾ subactum ac refutatam inuenies. Pluribus, et mihi in vetula catarrho suffocatio mortua polypos densissimos fibratos cauis accretos quin vasis nutritiuis extructos videre contigit.

Quaedam hic ex diuissimo obseruationum huius generis thesauro, exempla excerpere liceat, vbi polypi aneurysma cordis parduxerant.

Polypus in auricula dextra, cum aneurysmate eiusdem ^{o)};
in ventriculo dextro; hinc auricula dextra sexies
maior ⁿ⁾;
in arteria pulmonali cor dextrum cum eius vasis
amplissimum ^{q)};
in sinistro ventriculo: auricula sinistra inde rupta ^{r)};
in

k) *Lancisus* de morte subitanea lib. II, obs. 7, p. 242.

l) *Portal* in *Lieutaud* l. c.

m) In *Epist. ad Aethopitum* de motu sangu. post mort. et de cordis polypis in dubium reuocatis.

n) *Manger* Biblioth. anct. med. T. II, P. II, p. 12, *Peyeri* met. hist. anat. med. cap. 6, *Malpighi* Diss. de Polypo cordis. *Verbrugge* tract. de aneurysmaribus.

o) *Lancisus* l. c. p. 311. *Fanon* simile habet obseruationem obs. 22.

p) *Queisels* Select. Francof. Tom. IV, Vol. 6.

q) *Hist. del' Acad. des sc.* 1701, p. 25, 26.

r) *Larghans* Act. heluet. T. II, p. 125.

Polypus in aorta dilatata uno aserino grandiori, tendineis radicibus ex aortae principio natus cum corde magno ^s).

Concrementa carnosae vidit *M. Duke*, *Lowerus*, *Vesalius* ^r).

Huc pertinere videri possent observationes de *vermibus cordis*, quos vero plerumque coagula sanguinis vel concretiones polyposae, vermium figuram referentes, ex observationis fallacia, vermes vere esse arbitrati sunt observatores. Omnes non facile refutarem: In *Boneti* Sepulchr. ^u) deprehenditur casus ex *Hebenschreitii* libr. de peste, ubi vermis albus viuis cordi adhaerescens rostro peracuto corneo in dissecto cadavere principis cuiusdam, feris cordis doloribus et puncturis laborantis, comparuit. Coniectus in circulum ex allii succo in mensa figuratum rependo mirifice se contorquet, et circulum cauet; tandem allii nidore victus concidit.

Pericardium cordi connatum causa cordis perampli ^v).

Aortam augustiorem etiam inter causas enormitatis locum mereri, non solum ill. *Mekelii* patris ^w), sed etiam *Morgagni* ^x) in futuro probat observatio. In utroque casu vita sedentaria, corpore incurvato ansam praebuerat malo. Nec minus aortae curvatura iusta acutior ^y).

Di.

^s) Epist. ab *Alexandro Knipps Macoppe* Brixiae 1731. edita.

^r) *Senac.* l. c. p. 426. 427.

^u) l. II, Sect. 8. obs. 25.

^v) In Ess. of a Society of Edimb. I. *Dam. Sinopetus* p. 44. *Philos. Transact.* n. 345.

^w) *Memor del' Acad. des sc. de Berl.* 1756.

^x) Ep. XVIII. Art. 4.

^y) *Verbrugge* de aneurysmat. §. XII.

Dilatationes aortae non minus causa quam effectus aneurysmatis cordis esse possunt; dantur certe observationes apud cl. *Senac* dilatationem cordis exiguum cum enormi aortae aneurysmate coexistisse, unde patet illam huius causam non fuisse, cum cordis dilatatio non esset tanta quae huic aortae enormitati producendae responderet. Aneurysmata arteriae pulmonalis etiam cordis ampliationem ex *Balloonii*, *Caesalpini* et *Malpighii* observatis produxisse videntur ^{a)}.

Iam progredior ad impeditum in visceribus pectoris et abdominalibus sanguinis transitum, causam, quae inuenitur in autoribus, morbi nostri frequentem.

Copiosissimae constant pulmonum pleurae adnatorum observationes, in quibus hanc adhaerentiam ob impeditum in pulmonibus circulum tanquam causam enormitatis cordis ventilatam inuenies. Negari non potest ignorantiae refugium haud raro veteribus Pathologis hanc causam fuisse; nec minus tamen a media veritatis via recentiores aberrare mihi videntur, haec enormitatis causam plane reicientes. Quod *Diemerbroeck* ^{b)} et *Morgagni* ^{c)} contendunt, pulmones arctissime saepe et late pleurae adhaerescere; imo in tertia hominum parte sine vilo praegresso vel comitante incommodo, per observationes clarissimorum Anatomicorum confirmatur. *Bonnetus* etiam ^{d)} non omnes eiusmodi coactus, dyspnoeam vel alia symptomata producere, concedit. Verumtamen dantur certissimae observationes, in quibus haec cohaerentia, difficilis per pulmones circuli causa, non agnosci nequit. *Zechius* ^{e)} narrat Nob. Romanum incidisse

z) *Senac* l. c.

a) Cf. *Alard. Mauritius Eggerdes* Miscell. Curios. a. VI. Dec. II.

b) *Anat.* l. II. c. 11.

c) *Epist.* 18. n. 15.

d) *Sepulchr.* l. II. Sect. I. obs. 65.

e) In consult. I.

disse in dyspnoeam sine stertore; malo progrediente eo devenisse, ut in alterutrum latus cubare non sine labore poterit, in dorsum vero nequaquam, ob ingentissimos dolores et cruciatus, quos tunc statim iuxta anteriorem thoracis partem experiebatur. In ventrem minus molestum illi fuisse, decubitum. Post mortem pulmones costis anterioribus omnibus tam pertinaciter adherentes inveniuntur, ut non nisi cultro seivigi possent. Simillimam observationem mihi, proh dolor! in amico experiri licuit. Saepius iam post febres pneumonico pleuriticas incidit in chronicum pectoris dolorem, summa cum respirandi difficultate coniunctum, sub certo tamen ad anteriora et sinistrorsum prono situ in momento equavidum. Quae symptomata post iteratam V. S. plerumque breviori vel longiori tempore praeter leuem dyspnoeam cessabant, donec post aliquot menses reuenterentur. Hac aestate post refrigerationem praegressam scilicet aegrum aggressa sunt symptomata, neque V. S. neque aliis remediis sedantibus antispasmodicis resolventibus cedentia, quamvis paululum ad tempus mitigata. Caeterum adeo, ut ipse mihi narrauit, arctatum pectus erat, ut cum paullo profundius aërem trahere conaretur, obstaculum aliquod intus haerens, continuatae eius explicationi resistens sentiret, quod vltiorem halitum omnino, vel sub mortis conditione, redderet irritum. *Biningerus* in propria filia *f*) tussim pertinacissimam cum suffocationis metu obseruauit. Post mortem pulmones, uti praedixerat, firmiter et late cohaerebant costis. Pectoris dolorem ob pulmones cum pleura post inflammationem arctissime conglutinatos *Guarionius g*) refert; plura spirandi difficultatis exempla ex hac causa inuenies in *Rhodii* obs. 23. Vnum addere liceat: Quidam Medicinae Candidatus, quem ex meritis ipse aestimo et diligo, iam ante plures annos in sinistra et inferiore pectoris parte dolorem sensit, sub motu auctum, et in iisdem interstitiis intercostalibus cum altius inspiraret, foucae

com.

f) Cent. III. obs. 30.

g) Consult. 637.

compartierunt. Jam post febrem nervoso-putridam cum summa humorum resolutione felicissime superatam dolor iste prorsus evanuit, foveis nihilominus superficialibus. E quibus omnibus iure quodam concludi posse videtur, circumlum sanguinis per pulmones perturbari posse coalitus pulmonum cum pleura. Certae tamen adesse debent conditiones praeter nexus arctitudinem et latitudinem, sub quibus modo haec symptomata sequuntur; si hypothesi proferre fas est, ex corrugatione pulmonum superficiei per coalitum ortae explicare placeret; *Bonnet h)* habet certe observationem ex corrugatione pulmonibus ortam esse dyspnoeam¹⁾; vel e maiori pulmonum sensibilitate; vel praeternaturali tensione ex effusa intra cellulosa telam necsentem, lympham coagulabili vel fero; exemplum ubi idem dolorem et dyspnoeam effecerit, inuenies in *Morgagnok)*;

Inde etiam colligi possêt, quomodo febris putrida stagnationem forte in loco dolente resolvere poterit, concretionem ipsa laxiori forsan remanente; cur demum in primo a me narrato casu dolor et dyspnoea post saponis veneti et aquae caëcis vineae usum cessauerint, quamvis enim filamenta ista cellulosaë telae resoluta esse haud mihi persuaderi patior, conditiones tamen accessorias paroxysmum reuocantes remediis forte sublatae vel imminutae sunt.

Praeterea nil noui sub sole est, eandem causam sensibilem diversissimos saepe edere effectus; cordis ad pericardium alligatio nunc dira producit symptomata, nunc nulla, vel mitissima²⁾. E dictis patet, enormitatem cordis etiam huic

h) in *Sepulchr.* l. II. Sect. I. obs. § 1.

i) *Sylvius de le Boe Prax.* l. I. c. 22.

k) *Epist.* XXI. art. 27. *epist.* LIII. art. 16.

¹⁾ *Alexius Lirre hist. de l'Acad. des sc.* 1701. p. 54. *Ibid.* 1706. hist. 1. *Heister* in *obseru.* Med. miscell. n. 4. *Dionis de la mort subite* p. 66.

huic causae ortum debere posse; celebres item testantur auctores: Pulmones pleurae et diaphragmati firmiter adhaerentes cum corde vastissimo ^{m.} Senac ^{m.} pariter observationem citat *Riuerii*; lobum sinistrum pulmonis diaphragmati firmiter adhaerentem certissime et sine dubio causam fuisse auricularum dilatationis.

Post febrem inflammatoriam remansisse angorem pectoris cum pondere pulsacili supra diaphragmate pulmones pleurae agglutinatos fuisse, ex *Lancisio Lieutaudo* ^o) habet.

Nec Recentiorum mihi deest autoritas; vnum, omnium loco nominasse sufficiat, Pathologum in causarum feruino acutissimum aequae ac observatorem felicissimum cl. *Danieli* ^{m.} para ^{m.}: Anhelationem a pulmonum cum pleura et mediastino concrecione, valida saltem et vasta, oriri posse contendit.

Post respirationis cum dolore punctorio cor pene bubuli simile, amplissimum apparuit ^q).

Asthma, hydrothorax, cum aure dextra vasta, sinistra perparua ^r). In phonacis orthopnoicis uti auricula, ita et ventriculus dexter mire dilatati ^s). Post saltationem et oestrum venereum crepatura ventriculi dextri ^t). In pulmonum inflammationibus cor tumidissimum ^u).

Pul-

m) *Wesperus* in *Lieutaud Sepulchr.* I. II.

n) l. c. p. 412.

o) l. c. I. II. obl. 408.

p) *system. aegritud.* p. II. p. 35. *Pohl Pr.* de pericardio cordi adhaerente p. 7.

q) *Pareng. Med.* p. 144.

r) *E. N. C. Dec. III. a. s. 6. obl. 8. Medic. Ess. Vol. 2. p. 352.*

s) *Mechelotti comment. Bononiens.* T. I.

t) *Varer diss. de caus. mortis subitani.*

u) *Senac* T. II. p. 318.

Pulmonis substantia phlogosi, scirrho, pituita infarcta, hepar ingens femiscirrhosum, lien et pancreas durissima cum corde insolitae crassitiei et magnitudinis v).

Scirrhus in pulmone dextro, cum auricula dextra amplissima w). Pulmo consumtus cum auricula dextra triplo maiori x).

22.

Obstructiones latiores in aliis visceribus pariter morbum nostrum gignere valent.

Ab hepate ingenti, pancreate scirrhoso cor monstruosum y).

Lien tuberculofus, hepar magnum, cor mire dilatatum z).

Schol. I. Saepissime quidem in ea parte potissimum cor dilatatur, ubi proxime obex ponitur circulationi; interdum tamen aneurysina auriculae dextrae et ventriculi sinistri, obstaculo in aorta residente, observatur a) Valsalva b), Mave, Laurentius c), et Morgagni ipse d) ventriculorum et auriculam dextram ab aorta angustiori dilatatos viderunt, corde dextra nulla tenus praeternaturali; quod ex innata quadam vel postea quacunq[ue] ex causa acquisita maiori laxitate ventriculi dextri, robore vero validiori sinistri euenire videtur.

Sch.

v) Fantomus obsl. 23.

w) Loefcke obsl. anat. chir. p. 35.

x) cl. Stephanus p. 216.

y) Fanton. obsl. 22. Pozis in *Lieutaud Sepulchr.*, T. II.z) Baaderus in *Lieutaud* l. c.

a) Lancis prop. LIII.

b) in *Morgagni Epist.* 17. n. 10.

c) ibid. in epist. 18. n. 6.

d) in epist. 18. n. 8.

Sch. II. Eandem ob causam aneurysma in corde dextro frequentius est, quam in sinistro e).

Sch. III. Mox cum incremento, mox cum decremento substantiae cordis coniuncta est eius dilatatio, vel ob sanguinis in vasis coronariis coacervationem, vel ob musculi cordis fortiorem actionem, de quibus supra dictum est.

23.

Causae igitur omnes eo mihi redire videntur, quod actionem cordis impediunt, et ita quidem, ut vel vires eius laedant, vel obstaculam actioni ponant. Illas brevissimis recensere, haud dimetiri lubet: Vis cordi propria est *irritabilitas* longe superior quam in omnibus aliis musculis, et fere diversa, quoniam a vi nervosa vel non vel remotissime dependere videtur f). Peccat vel excessu vel defectu, vel alienatione; posterioris in corde nulla inuenio exempla. Si excedit, irritabilitas vel absolute increvit, uti in infantibus, in hypochondriacis et inde orta palpitatione, vel stimuli fortiores in vehementiores irritabilitatem haud praeternaturalem incitant effectus, uti acre vellicans, erodens, vel stimulus physicus, uti potus frigidus, ignis electricus, fulmen etc. vel mechanicus, lapides, ossificationes, polypi, sanguinis copia, cohaerescencia cum pericardio etc.

Sin iusto minor est respectu sanguinis propellendi, necessario accumulatio eius in corde adeoque dilatatio procreatur; Extinguitur vero, vel supprimitur saltem irritabilitas vaporibus putridis g), sulphure, carbonum fumo, aere non reno-

e) Senac l. c. 412.

f) Halleri Elem. Physiol. T. II. L. IV. p. 408. Ed. Bern. 1778.

g) Carminari p. 9.

h) Plessav. recherches.

renouato phlogistico ⁱ⁾, morfu viperae ^{k)}, vi electrica fortiori, vi in fulgure, frigore nimio, etiam adipe cordi circumposito ^{l)}. Ad hanc igitur agendi modum vaporis musci et febris putridae effectus redire videtur. Sed reliquae causae hic dictae certissimae etiam enormitatem producere valent, quamvis obseruationes nobis desint.

Si porro nimia plenitudine vel sanguinis vel aëris ad certum gradum distendantur vel auris, vel ventriculus non minus amittunt vim irritabilem ^{m)}. *Caldani* ⁿ⁾ et *Fontana* ^{o)} rigorem tonicum cor ad nouas contractiones ineptum reddere obseruarunt; ecclasis sic aliquando agere videtur.

Ipsam denique contractionem vim cordis irritabilem potissimum exhaurire experientia et *Fontana* ^{o)} *Caldani*, *Halleri* etc. luculenter demonstrant. Sic etiam conuulsionae spasmodicae cordis contractiones agere videntur, exitum simul sanguini saepius occludentes.

Animi pathemata exceptis paucis, vti tristitia quae imminuere eandem videtur, irritabilitatem cordis augent at remotius agunt, per alteram quae nunc consideranda venit, vim cordis neruofam, minorem quam reliquis in musculis quae irritata tamen abnormi cordis motui inducendo sufficit; sic etiam dolores cordis a causa rodente vel alia mechanica orti agunt ^{q)} vbi dolores pectoris a clauicula fini-

ⁱ⁾ *Carminari* p. 90. 105.

^{k)} *Fontana* recherche.

^{l)} *Idem* l. c. p. 367.

^{m)} *Sw. Wet. Aead. Handl.* 1764, trim. 4.

ⁿ⁾ *refless.* p. 241. 243. 249.

^{o)} *Leg. irrit. diss.* II.

^{p)} c. I.

^{q)} *Fraenkische Sammlungen aus der Arzneigelahrh. Naturl. und Oekon.* B. 2. p. 310.

sinistra ad costam quartam veram extensi palpitationes, et cor enorme inducebant, quale post mortem multis arteriis semigangraenosis oblitum apparuit.

Vis fibrarum cordis cohaerendi, varias etiam mutationes induere potest. Minor in isto cohaesio quantopere faciat aneurysmatis generationi per se patet, inducitur vero vel acri tenerritudine inferenti prout viri venereo, scorbutico, putrido, mercurii abusu, absorptionem partium terrestrium augente, rachitide, lactatione diu protracta, luxitate innata, vel alia demum causa acquisita etc.

Rigiditas vero cum concretionibus saepe iuncta in senibus praecipue causa est enormitatis cordis frequentioris. Obstacula mechanica, quae altero loco actionem cordis impediunt, eatenus quidem ad primam classem pertinere videntur quatenus his etiam vires cordis ideoque actio cordis laeditur, verum tamen vires illic primario hic secundario laeduntur. Omnia redeunt ad immutatum circuitum per cor, sint vel intra vel extra cor. Huc polyphi, concrementa lapidea, cartilaginea, ossea; obstructions infarctus, consumptiones coactus aliaque viscerum vitia circulum sanguinis perturbantia. Dilatationes vasorum maiorum et angustationes pariter obicem ponunt circulationi, dum circulus sanguinis ex spatio minori in maius manantis valde languet, praeterea grumi et concrementa sanguinea in sacco aneurysmatico orta in cauum arteriae prominentia transitui sanguinis obstare possunt. Aorta sub angulo acutiori caruata aequae difficilem reddit sanguinis circuitum.

24. EFFECTVS.

Effectus huius morbi crudelissimi, maximam partem iam supra commemorata sunt, reliquos hic addam. *Pleuritis*
sar-

r) Fischer de senio p. 76.

sarcomatica a corde aneurysmatico ^{s)} phibis ^{t)}; Rivalerius mulierem iuvenem narrat fera cordis pulpitione oppressam, incidisse dein in phthisin. Cor erat stupendae molis, hepâr et pulmo cohaerens ^{u)}. Hamoptysis post signa enormitatis in iuvene ^{v)}.

Tussis cum sputo cruento ^{w)}, Pleurodyne ^{x)}, Hydropes omnis fere generis; quae omnia ex turbato circulo, et resorptione humorum oriuntur. Coalitus Pulmonum, praecipue dextri cum pleura; collapsus et degeneratio substantiae in massam fungosam densam; obstructions; scirrhi earundem. Firmitior pericardii cum diaphragmatis non solum tendines, sed carnosâ etiã parte, et cum corde ipso nexu ^{y)} Prolapsus cordis supra diaphragma, ut cor inferius quam soleat, et partem sinistram versus a sede sua recedat. Adeo vique saepe deprimitur, ut diaphragma quasi in cucullum quandam extendatur, quo cor amplectitur, sicut vidit in Marchione du Palais ill. Senac ^{z)} omnes sequelae vterius distae a corde ponderosiore, ampliore vicinas partes premente, suspensoria relaxante pendent ^{a)}.

Polypos, ex aneurysmate cordis sanguinis stagnationem, et alternantem agitationem facillime nasci posse testantur Morgagnus ^{b)} Sauvages et ^{c)} Matani ^{d)}.

Offi-

s) Daniel Syft. agritud. p. 348.

t) Sauvages l. c. T. I. p. 561.

u) Senac. l. II. p. 414.

v) Morgagnus in Lieutaud T. II. obs. 405. 575. Senac. l. c. L. II. p. 414.

w) Rivierius, Bonnet in Lieutaudi lib. c.

x) philosoph. transact. V. LII. p. I. pag. 344.

y) de Marchetti obs. 19.

z) l. c. ch. 8. n. 4.

a) Lancetus de mort. subitan. l. II. obs. 2.

b) Aduersar anat. II.

c) T. I. p. 561.

d) l. c. §. 20.

Offificationes ob eandem statim variae. Valvula auricularis dextra crassima, cartilaginio-ossæa cum ingenti cordis imprimis auricularum mole, quæ cum, vt *Lientaud ipse e)* fatetur, sanguini versus cor appellenti obicem præbebat, nescio sane, vnde vir cl. eam tanquam causam aneurysmatis recensere poterit. *Humorum in extremis collectio*, inducendis gangraenis aptissima f). *Saxonia* exemplum

narrat cordis magni, quo totum corpus gangraena tentatum fuit, postquam antea liuere coeperat supercilium sinistrum. Inertiae actionis cordis ac vasorum effectus esse videtur.

Disruptio valvularum, venæ cauæ, auricularum e). *Repentina demum mors* vel ex hæmorrhagia vel suffocatione, vel lypothymia vel apoplexia h). Raro lenta mors ex tabe i).

25.

DIAGNOSIS-

Circa diagnosis huius morbi tot versantur difficultates, vt cum *Morgagnio* ingenui Pathologi omnes dedoceant magis quam edoceant; primo tamen signa generalia quibus morbi cordis idiopathici, a sympathicis distingui possunt, enarrare iuvat. *Senac k)* principia eruere studet, quæ hanc diagnosis faciliunt. Si epigenemata ista, quæ suspicionem morbi cordis mouent, leniora, longis interuallis, diuersis temporibus, post breuem paroxysmum, cum causa ipsam excitante euanida prorsus euanescent, et omnes cordis motus ad sanitatis redeant normam; si paroxysmi non redeant, licet causæ, quarum occasione excitabantur, redierint, vt

cor-

- e) in *Sepulchr.* T. I. p. 43. *Bomeri* Sep. T. II. Sect. V. obs. 3.
- f) *Fabric. Hildan.* Cent. II. obs. 99. *Lancisi* de aneurysmat. prop. 53.
- g) *Laurent.* Anat. p. 495. *Bonner* Sepulchr. I. II. Sect. V. obs. 4. in Additam. obs. 1.
- h) *Lancisi* de morte subitanea l. II. obs. 2. *Morgagni* epist. 27. n. 88.
- i) *Heurnius* obs. 28.
- k) l. c. p. 324.

C

corporis motus, deglutitio, aliæque eiusmodi ^{l)}), si in partibus primario affectis sensus aliqualis præcedat ingratus; probabili, non certa sententia, has affectiones ex sola sympathia oriiri, affirmari potest. Sin vero vehementiora, causa vel leuissima vel nulla sensibili admittitur reuocantur; pulsus arteriarum, cordis motui pedissequus, continuo paruus, irregularis, variabilis; palpitationes cordis violentæ, pulsus eius fortes, cum dilatatione arteriæ debili, irregulari obseruantur, vitium cordis idiopathicum suspicari licet. Interdum tamen plane intermittit ^{m)}). Vnum vel alterum symptoma, vel post partum tantummodo redit, adeoque ex primis viis natum esse videtur, quamuis cordis vitium idiopathicum adsit, quod vero solum inducendis symptomatibus haud sufficit, et aliam causam concurrentem requirit. Neque minus per hypochondriam et hysteriam eadem excitantur epigenemata; quæ tamen leuioribus tunc cedunt medicamentis antispasmodicis. Caue vero ne nimium tribuas hypochondriaci, quando, vti sæpius fit, hæc ipsa per vitium cordis idiopathicum excitatur, vbi facile symptomata e vitio cordis orta a neruorum agitatione deriuabis. Plerumque vero effectus medicamentorum, quæ symptomatum vehementiam mitigare quidem, tollere tamen haud solent, in his tenebris debilem nobis accendit lucem.

Ita si aliorum morborum præsentia ex suis signis diiudicatur, quorum symptomata ista sequelæ censeri possunt, e dictis principiis verum quantum licet erui debet. Quomodo vero, quæres, distingui poterit, an morbus, qui cum vitio cordis complicatur, huius causa sit, an effectus? In principio e. gr. asthmatis inquirendum, an nulla prægressa sit actionis cordis peruersio? In pulmonem tunc omnis ruit culpa; an in interuallis vel remissionibus asthmatis cor libere agat? cor tunc sanum censebis.

An

l) Morgagni Ep. 13. att. 20.

m) Lancisus de subit. mort. hist. 2. ed Rom. 1709. p. 253. Senac. l. c. p. 404. Leutaud p. II. obs. 434.

An vero cordis vitium produxerit asthma? e praegressis supra commemoratis intelliges.

26.

Iam me acciogam ad signa enormitatis cordis in specie perlostranda. Si symptomatibus supra enarratis, palpitationibus, lypothimiis, asthma morbi cordis in genere speciem prae se ferentibus accedit sensus ponderis in cordia, qui situ erecto augetur, horizontali vero vel in aliis ad anteriora pronò sublenatur, si manu, pectori admota, magna massa costas feriens sentitur, si causa, et effectus morbi, aequè ac medicamentorum saeant suspitioni, si denique his adiungitur cel. *Auenbruggeri* signum, sat probabilem morbi diagnosis colligere poteris. Ex historia vero horum symptomatum luculenter patet, eadem saepius vel deficere, vel maxime obscura ac ambigua esse, et incertam vel nullam diagnosis morbi praebere. Et id eo minus, quo plures cum eo complicantur morbi, praecipue pectoris.

27.

MORBI QVORVM PRAECIPVE
COMPLICATIONE DIAGNOSIS ANEVRYSMATIS
CORDIS CONTORQVETVR.

Hydropsis pectoris signa non raro ita vacillantia deprehenduntur et cum enormitate cordis communia, vt uterque morbus reciproce saepius confundi possit. Dyspnoea, palpitationes, pulsus irregularis, debilis, humilis etc. tussis irrita, decubitus vel facilis vel difficilis in vtroque deprehenduntur. Nec minus pondus aggrauans ad regionem fere cordis in foemina quadragenaria mihi obseruare licuit, quae tamen certissime, vti e mobilitate ponderis, ex sensu aegrae fluctuantis aquae, et euanescentia horum symptomatum post propinata diuretica, simul antispasmodica, colligere fuit, hydrothorace laborabat. — Signa vero pathognomonica hydrothoracis saepe ita clanculum latent, vel prorsus de-

C 2

sunt,

sunt, vt aliquando Medici vel peritissimi decipiantur *n*). Fluctuantis aquae copia non semper percipitur, si vel exigua copia adfit, quae nihilominus, praepremis si acribus salibus scatur, reliqua producet symptomata *o*; vel tanta, vt thoracem profus impleat; quin immo, si vel mediocris adfit copia, deficit interdum sensus descriptus *p*).

Asthmatis insultum media nocte aegrum ex somno cum suffocationis metu excitare, haud necessariam esse huius nobis sequelam, *Iac. Vicarii q*) et plura quae *Morgagni* profert *r*) confirmant exempla. Decubitus in dorsum delinens, in alterutrum, vel vtrumque latus, non semper, praecipue si aqua thoracis cauitatem vtramque profus impleat, est difficilis *s*). Ipsa spirandi difficultas omniaque alia signa interdum deficiunt *t*). Alia minus essentialia mitto. Plerumque tamen, mihi certe ex vndecim, quas sub auspicijs magni *Goldbagenii*, tum in nosocomis publicis, tum priuatis, obseruare contigit aegros, in decem illorum signa praecitata, praecipue fluctuatio, paroxysmi nocturni, brachiorum tumor, qui vero saepius etiam abest, etc. sat certam mihi praebent diagnosin; in vno, cui ascites cum hydrothorace coniunctus erat, nulla peculiaria aderant, quae hunc prodidissent. Sin etiam pondus in regione cordis percipitur, mobilis tamen est, et in situ corporis ad anteriora inclinato exacerbatur; in morbo nostro vero eodem subleuatur.

Si vero hydrothorax complicatus sit cum cordis dilata-
tione, omnia epigenemata, quae ex parte saltem ad hunc,
pri-

n) vti *Vienensis* l. c. ch. I. ingenue fatetur.

o) *Albercin* l. c. T. I. in opus.

p) *Morgagni* Ep. 17. n. 37.

q) *E. N. C. Cent. I. obs. 3. in Schol.*

r) *Epist. 16. n. 11.*

s) *Morgagni* *Epist. 16. n. 28. 29. Buchner* A. N. C. V. 6. obs. 50.

t) *Id. cod. l. c.*

primarium saepius morbum, pertinent, illi facile tribues; nisi forte cordis grauinata praegressa sint hydrothoracem, vel medicamentorum stimulantium, diureticorum et plerumque hic noxius, vel cordis maioris ad costas allidentis perceptio, vel causae et effectus; suspirationem moneant aneurysmatis. cel. *Auenbruggeri* signum vero in hac complicatione tunc modo applicari potest, cum aqua minori adfit copia, vt sub certo situ corporis, regio cordis, aqua in decliuorem locum manante liberetur, adeoque spatium, quod corde expletur, sono obtusiori e thoroce eliso distingui queat.

28.

Empyema isdem omnino cum hydrothorace symptomatibus stipatum, at vehementioribus, et citius aegrum necantibus^{u)}. Praegressae plerumque inflammationis vel vomicae signa a hydrothorace illud distinguunt. Et idem decursus sientis morbi praeter signa quae in diagnosi hydrothoracis proposita sunt, saepe ad dignoscendum empyema, ab aneurysmate cordis facit.

29.

Pericardium aqua vel pure impletum omnium difficillime a morbo nostro discernitur. Plurima symptomata quin immo cordis magni magis propria: dolor in cardia vel regione epigastica cum pertinacissimo vomitu^{v)} sonus e percussio thorace, in magna circa cor circumferentia obtusus, delictus, oppressio pectoris praecipue in cardia, lipothymiae frequentiores, etc. vtrique competunt morbo. Fluuationem enim aquarum in pericardio, non nisi^{w)} sub cordis palpitatione sentiri, adeoque si cor languido et obscuro motu vix contremiscit, vel aqua minori adest copia de-

^{u)} *Hippocr.* l. II. de morb. in cap. propr. de pulmonis hydrop.
Fallopis obs. de venis.

^{v)} *Lieucaud* p. I. obs. 73.

^{w)} *Szalparrus* Cent. I. obs. 36, *Senac.* l. c. p. 360.

deficere vel fallere, in aprico est. Sensus cordis in aqua frigida natantis *) paucis modo hominibus sensu tam exquisito praeditis percipi, plurimorum obseruatorum probat altum hac de re silentium. Si praeterea sensum vt in plurimis fit, aqua accumulatur, consuetudine hic sensus obtundi videtur. A pulsibus multo minus sperandum quid est. In variis variis obseruati sunt, et si quid forte saepius, id ad paruitatem, frequentiam, debilitatemque referendum videtur y). Ad *Albertini* z) obseruata parui et potius frequentes, tunc praesertim cum aquae multo maxima copia fuit; molles autem, cum illa pura et lenta; fibrati denique et tensi, cum falsa et vellicans fuit. *Senac* a) e contra pulsus duritiem pro signo hydrocardiae habet.

Decubitus humilis in dorsum hic non nisi ad summum increuerit morbus, facile et saepius toleratur quam in aneurysmate cordis b). Tussis sicca frequentior c) sensus suffocationis constantior d) etc., quae omnia teste *Morgagni* e) adesse, abesse posse non ita miraberis, quam si ea, quae ad essentiam morbi magis pertinere videntur, non raro deficere, in obseruatoribus legeris; quin potius sunt cordis in aqua rodente natantis, non vellicati modo, sed exesi obseruationes, vbi nullae palpitationis fit mentio f). Sic sensus ponderis corragrauantis, constringentis, qui toties in hoc morbo ob-

*) *Galenus* de loc. affect. c. 2. *Saxonia* Sep. l. 2. S. 3. obf. 29. *Senac.* l. c. T. II. p. 365.

y) *Hoffmann* Medic. rational. T. IV. P. 45. obf. 4.

z) l. c.

a) l. c. p. 391.

b) *Senac.* l. c. 363.

c) Id. eod. l. c. *Reimannus* A. N. C. V. I. obf. 170.

d) *Senac.* l. c. c.

e) *Epist.* 16. art. plur. *Bonner* l. c. Sect. 8. obf. 21. §. 10.

f) *E. N. C. Cent.* III et IV. obf. 151. *Morgagni* Ep. 16. n. 17, 22.

obseruatus est, diserte in viso *Olai Borrichii* g) negatum inuenies. Et praeterea idem sensus in longe alijs morbis vti hydrope thoracis, omnibusque congestionibus sanguinis in pectore percipitur, quas tamen effectus medicamentorum et minor constantia huius sensus a morbis nostris distinguit. *Willis* h) vero insigne grauamen in cordis regione fixum, constans post dolorem pleuriticum euanidum obseruauit, et post mortem sanguinem in cavis cordis accumulatum, concretum, polyposum, vidit. Spirandi difficultatem i) tussim k) omniaque reliqua hydropis signa generaliora e habitu externo, se et excretorum conditione desumpta, ad quae praecipue *Graez* l) et *Vicussens* m) respexere, in *Monacha* quam *Morgagni* n) commemorat prorsus carebant. Causarum vero scrutinium; potus scilicet nimis, cui excretionibus non respondebant, *Albertino* in hac ipsa *Monacha* detegit morbum.

Hydrops mediastini anterioris rarus, iisdem fere symptomatibus conspicuus, decubitu in dorsum difficili o) a hydrocardia decubitu vero in vtrumque latus facili et symptomatibus hydropis generalioribus a morbo nostro discrepat.

30.

A scirrbo pulmonali in eo differt, quod in hoc signum imminuti vel suffocati sonitus in affecta thoracis plaga, cum tussis sicca rariori imo a loquela productiore anhelosa, asperitate sicca in gutture, venis temporalibus, sublingualibus, iugularibus in affecto

g) Sepulchr. l. 2. S. I. obs. 86. item *Valsalua* in *Morgagni* Epist. 10. n. 11. Epist. 16. n. 36. 38.

h) lib. de febre. c. XI.

i) *Mediavia* in *Morg.* Ep. 16. n. 28.

k) *Kellnerus* in A. N. C. V. V. obs. 1. not. 1.

l) Diss. de hydr. peric. praef. *F. Hofmann.*

m) Tr. du coeur.

n) Ep. 16. n. 43.

o) *Selle* med. clin. p. 254. ed. 1781.

affetto latere magis solito inflatis, decubitu vt plurimum facili, et pectoris latere morbofo, sub respiratione minus mobili, plerumque praesto fit, alia vero enormitatis cordis indicia defint p).

3r.

Scirrbi in liquamen soluti, vel vomicae ichorofae signa diagnostica a morbo nostro e consumptione corporis, quae in hoc rarius accidit, genarum, labiorum, linguae pallore idque magis in latere affecto; defectu doloris, et maiori lateris morbofi immobilitate erui nonnumquam licet.

Vomicam aquosam (hydrops pulmonis recentiorum) signa hydropis in genere, cum magna spirandi nec non decumbendi tam in dorsum quam in alterutrum latus difficultate, fluctuationis vero defectus q), et sensus ponderis non in cardia, sed circa alium thoracis locum perceptus, indicant.

Vomicam vero purulentam, praegressa inflammatio, eiusdemque finis, horripilationes, quas sequitur vagus calor, qui viuida rubedine in genis, praecipue ex latere affecto, exprimitur, praeter alia, quae facile ex antecedentibus suppleantur, declarant.

Vomica hepatis lobum sinistrum occupans exactissime, praecipue, si absque praegressa inflammatione a sola pyogenia orta fuerit, quandoque referre, aneurysina cordis, e pluribus exemplis constat r). Angustiam pectoris, palpitationem, sensum in epigastrio grauantem, decubitum difficilem, pondus sub erecto corporis statu auctum, nauseam, vomitum, etc. saepius ab hepate scirrroso, supparato, gangrae-

p) Auenbrugger l. c. p. 64.

q) Maloët in Memoir. del' Acad. des sc. 1732, p. 350.

r) Lientaud l. c.

graenoso aliove modo currupto ¹⁾, eademque fete ex ventriculo, diaphragmati adhaerente ²⁾ euenisse ex obseruatis constat.

32.

Aneurysmata vasorum maiorum, per pulsū vel ad posteriorem thoracis partem, ad spinam dorsi, vel antrorsum versus sternum, semper vero in loco corde superiori, ad istum scilicet vsque, vbi trachea diuiditur, et versus latus sinistrum magis, quam cordis pertinet regio, perceptum discrepant ab aneurysmate cordis. Pulsus vero non deficit solum quando aneurysmatis parietes ossificati, vel grumoso sanguine tecti, eius appulsui non cedunt, sed ab initio interdum deest, vel alio sensu suppletur; *Morgagnus* ¹⁾ e. gr. de Viro Nobili narrat, post scabiem repulsam eum obnoxium fuisse molesto euidam ponderis sensui ac constrictionis quasi cum in medio oesophago bolus haereret. Eius sensus sedes videbatur illi in thorace intimo, contra mediam sternei regionem; nisi quod nonnumquam, sed raro, eo vsque extendebatur, vt infimo sterno responderet, cum accedente tunc dyspnoea, et grauissimo artuum superiorum stupore. Initio sub motu per accliuia tantum, postea vero etiam cum se inclinaret, sensus iste oriebatur. Plerumque si stabat, cito euannit. Vnde *Morgagni* ad aneurysma aortae concludit, quam suspicionem mors repentina confirmauit.

Pulsū in abdomine pro signo aortae abdominalis eiusque ramorum aneurysmatis habes; caue tamen, ne pulsū a corde prolapsū in epigastrio conspicuum, cum aneurysmate arteriae coeliacae confundas. Neque minus in corporibus emaciatis a solius aortae pulsū medicus saepe decipi potest ²⁾;

¹⁾ *Lieutaud* Sepulchr. p. I. obs. 790 et 798.

²⁾ *ibid.* obs. 141.

³⁾ *Epist.* XVII. not. 32.

⁴⁾ *Berengarius* Comment. 9. in *Anat. Mündini. Hippocr. Epid.* lib. VII. n. 3. *Prosp. Marian.* in *Annat.* ad Veri. 55. S. 2. coacar. praenotion.

vel visceribus induratis, aliisque tumoribus aortam comprimentibus idem pulsus oritur *w*); tumor scirrhotus ventriculo adnatus, pancreas ingens produxerat pulsationem ad fundum ventriculi, cum angustia pectoris, palpitatione, animi deliquit etc. *x*) Item in hypochondriacis flatu in intestinis incarcerati et globum efficientes, qui aortam comprimens per eius pulsationes agitur, aneurysma simulare potest *y*); tunc vero tumor non constans esse solet: mox tactui subducitur, ut nullo modo deprehendi possit, mox rursus apparet, manum feriens.

Aneurysma contra interdum sub affectu hysterico vel hypochondriaco nonnuquam latere, *Ferrarinii* exemplum optime docet *z*).

Asthma convulsivum repenter invadens et discedens, cum sensu aurae ex hypochondriis per pectus ascendens leuamen, cum flatuum missione interdum coniunctum, nil nisi affectum nervosum medicis indicabant, excepto cl. *Rbamazzino*, qui ex leuiori dyspnoea, et aurae ascendens sensu, extra paroxysmum etiam remanentibus, et e leuamine, quod in situ corporis antrorsum inclinato sentiebat aeger, aneurysma internum auguratus est. Haec etiam ad diagnosis aneurysmatis cordis ipsius applicari possunt.

Cum vero signum vltimus dictum huic cum cordis amplitudine commune sit, nihil nobis si pulsus aneurysmatis deficiat ad vtrumque morbum dignoscendum restat, quam pulsus in carpo languens, et minime cordis actioni respondens *a*), qui vero cum a quouis obstaculo in aorta haerente oriri possit, non eiusdem est valoris, ac ill. *Senac* contendit.

Has

w) *Vallesius* Comment. in Epid. l. V. n. 11.

x) *Lieutaud* l. c. p. II. p. 526.

y) *Morgagni* Ep. 39. n. 18.

z) *ibid* Ep. 18. n. 17.

a) *Senac* l. c. T. II. p. 327.

Has difficultates in complicatione morbi utriusque adeo incrementa, ut vix ac ne vix quidem superari queant, per se patet.

Vitia cordis propria nullis fere propriis symptomatibus supata esse, omnes testantur auctores. Pericardii cum corde cohaerentia vel nulla vel exigua vel crudelissima, supra narratis similima, prodit epigenemata. *Pobius* ^{c)} dyspnoeam anxietatem intolerabilem, palpitationem, nullo medicamento sedandam, omni stimulae vehementer ausam, pressione per lintea sibi indicem superimposita, in regione apicis cordis applicata, mitigatam, in eiusmodi aegra observavit. Defectus vero sensus ponderis, et signi ex pericardio thoracis, et allisione cordis ad sternum desumendi, hunc a morbo nostro, nisi forsitan complicati sint, distinguere potest.

Vicerum, abscessuum, scirrh, aliorumque in pericardio haerentium, concrementorum lapideorum, vermium etc. signa generaliora adhuc sunt ^{c)} commemoratis. Id tamen saepe cognosci potest, aneurysma cordis non adesse.

Ira abscessus, tumores, vlcera in interiori cordis substantia, in externa et interna eius superficie, quorum plures ex auctoribus collegit *Senac* ^{d)} nullo modo, nisi e doribus circa sternum pungentibus, cum convulsionibus cordis lenioribus ^{e)} cognoscet. Vbi vero caro cordis fugosa, substantia eius laxa, flaccida, membrana propria minus ten-

^{b)} Pr. de pericardio cordi adhaerente 1773.

^{c)} *Senac*. l. c. 336-338.

^{d)} *ibid.* 330-334.

^{e)} *Alkerim*. l. c. T. I. in opusculo.

E

tenſa, et aqua pericardii macerata eſt, haud raro non ſe-
cens deficient, ac animi defectiones, pulſusque intermittentes etc. f).

Polypum praeter eadem, pulſus vibratus, ac inter-
mittens, torpor brachii, pulſus in eodem obſcuritas, dolor
et pondus in Cardia, ſaepe vero nulla vel exigua comitan-
tur ſymptomata g).

34.

P R O G N O S I S.

Prognosis ſemper fere, in morbo, qui toties vel non,
vel male, vel nimis ſero cognoſcitur, triſtiſſima eſt habenda.
Diſfert tamen periculum pro cauſarum, virium, aetatis,
ratione, et prout citius vel ſerius ſapta medela adhibeatur;
cum praeterea a ſola interdum natura multum in
impediendo incremento, et auertendis crudeliſſimis huius
morbi ſequeſis praefatur, quis dubitet, longe maiora ab
ea prodigia exſpectari poſſe, ſi humanam artem ſociam ſibi
atque auxiliatricem adiunxerit?

35.

C U R A T I O.

Ea ſpe fretus ad curationem iam accedo, quae vero
ſolummodo ad palliativam redit, quod ſcilicet ſymptoma-
tum vehementiam frangas, vitamque, quantum fieri poteſt
protrahas. In varias vero hic contrarias ſententias abire
Medicos video.

Alii venaeſectionem tanquam praecipuum, et vnicum
fere praefidium praedicant; ^{h)} alii ſub certis modo condi-
tio-

f) *Olaus Borrichius* in Sepulchr. I. II. S. I. obf. 86. *Peyerus* ibid.
I. II. S. 2. obf. 21. Schol. *Graecius* diſp. de hydr. peric. §. 3.

g) *Matani* l. c. §. XX. *Wepfer* demonſtr. Hiſt. apopl. obf. 70. 71.

h) *Senac* l. c. p. 418. *Guattani* animadu, ad hiſtor. 24.

tionibus admittunt *i*); alii negligunt *k*), vel omnino rejiciunt *l*). *Valsalva* *m*) vel aquam non, nisi intra certum pondus praebebat, quod etiam *Bernardini Gergae* *n*), felici experientia, ac *Lancisi* *o*), praecepto in aneurysmaticis externis confirmatur; quam longe ab hoc eorum consilium distat, qui multam aquam praecipue frigidam, praesertim lactis et thermopotiones laudant. Alii hypnotica commendant *p*); alii tamquam suspecta rejiciunt, vel in casu ancipiti modo admittunt *q*).

Omnes tamen in eo conveniunt, rigorosissimam esse servandam dietam, quam *Valsalva* praemisissis largis venaesectioibus, adeo usque maceravit aegrum, ut vix e lecto surgere possit, qua methodo plures certissime aneurysmate interno liberavit, omnia vero quidem corporis ac animi, perturbantia, aequae ac irritantia et calefacientia vitanda.

Neque minus in eo omnes consentire credo, medellam causis opponendam; ideoque in variis variam esse instituendam. Venaesectio igitur ubi plethora et aucta sanguinis velocitas in causa est, et vires adhuc vigent, omnino ex plurium Autorum experientia haud negligenda.

E 2

i) *Morgagni* Epist. XVII, art. 32. et Ep. XVIII, art. 17. *Mazzani* l. c.

k) *Swieren* Comment. T. I. ad §. 176. *Sauvages* palpitat. I. p. 561. in paroxysmo tantum commendat.

l) *Fogel* praelect. palpitr. cord. p. 425. V., S. ait, malum exasperat, et hydropem arcessit.

m) *Morgagni* Ep. XVII. art. 30.

n) *Anat. Chirurg.* l. 2. c. 24.

o) l. c. prop. II. in fin.

p) *Sauvages* et *Senac* locis c.

q) *Mazzani* l. c.

da videtur; si vero hydrops *) iam accesserit, nisi forte ab ipsa plethora vniuersali, vel in thorace topica ortus fuerit, si humores cachecticam et rotentem inducant indolem †), vel si cum aneurysmate vetustiori coniuncta sit cordis dilatatio, cuius parietes ad disruptionem iam praedispositi sunt ‡), vel vires sint nimis fractae, omnino sanguinis missio omittenda, semper vero caute administranda, et ad effectus eius attendendum est, in saepius enim causae latent quae v. Saueiant, quis e. gr. cognoscat angustiam aortae, qua ill. *Mekel* sanguinis missionem contraindicari, egregie docet. ¶ Sanguinis mentis resistentia arterias dilatante, imminuta, contractio arteriarum augetur, adeoque aneurysmatis cordis causa crescit. § Motus sanguinis abnormis, etiam alio modo per potum multum sedantem, aquam frigidam, quam *Matani* tantopere commendat, serum lactis, aquas spasmodicas, et febriles cum lacte ¶) &c. compescendus. Humoribus versus thoracem raptus per manuum et antibrachii balnea &c. idae, lenesque frictions deriuauit. *Morgagni* ¶) eoque saepe successu veniente paroxysmo applicata sunt, ut paroxysmi iam incipientes reprimantur. Non deriuant solum, sed per consensum viscera interna relaxant, et internas conuulsiones mitigant, quae in sensibilibus ad vitium organicum accedunt, et paroxysmum accelerant.

Spissitudo humorum, si quae cognoscitur mitissimis medicaminibus resoluenda, acrimoniae corrigendae vel obtundendae; praecipue si causa praegressa e. gr. exanthem-

*) Id. eod. l.

†) *Morgagni* Ep. XVIII. art. 17.

‡) Id. Ep. XVII. n. 32.

¶) *Stiezen* l. c.

§) *Epist.* 17 art. 27. *Senac* l. c. T. II. l. 4, ch. II. n. 19.

thematia retropulsa, et signa cordis erosionis incipientis periculum imminuant statim generalia praesidia causae contraria adhibenda, acrimoniam, copiam, concitationem sanguinis minuendo, ut malum non repente saltem erumpat, sed quam tardissime. Si acrimonia venerea detegatur, mercurium praedesse, nisi nimium iam maturesceret malum et Senac testatur *w.* Combinatio eius cum opio hic forsitan praecipue conducere.

Neque minus in obstructis glandulis vel visceribus abdominalibus, aliisque tumoribus scirrhis aortam comprimantibus omnia resolutiva minus stimulantia, quin immo ipse mercurius prudens usus indicata sunt.

In maiori vero fibrarum laxitate, et imminuta humorum cohaesione resolutiva nocere et causae primariae humorum crassi dissolventi aptam medendi methodum esse opponendam quis est, qui dubitet? quae vero si ulterius esse profecturus, plura ex therapia recoquerem capita. Quum denique in aucta sensibilitate et irritabilitate fons morbi nostri lateat, vel ex viriusque complicatione mala augeantur, tum a narcoticis praecipue lenamen expectari potest; si vero lipothymiae vrgent, ab eius usu caute abstinendum esse, observatores monent *x*). Simili modo medicamenta oleosa blandissima, quorum eximium in hoc morbo effectum *Andr. Beggi y*) vidit, agere videntur. Saepe alii morbi e. gr. saburra primarum viarum, cum cordis aneurysmate coniuncta, malum exasperant, quod mihi in subiecto altero, cuius mentionem feci observare fuit. Signa enormitatis cordis antea iam diu, tolerabiliter tamen, vexauerant agrum, per febrem gastricam adscititiam maxime incrementa, post

x) l. c. p. 408.

y) *Sauvages* l. c. p. 160. *Senac*, l. c. p. 418.

z) *Guattani* l. c. animadu. ad hist. 24.

leniorem resolutionem et impuritatem successivam evacuationem in suetum tramitem redierunt.

36.

EXPLICATIO CASVS.

Nil reliquum est, nisi quod casus propositi rationem reddam. Qui miram cordis descripti ponderis a naturali, decem vociarum, differentiam considerat, facile hunc casum ad polyfarciam magis, quam ad aneurysmata pertinere, arguet; verum tamen cum aucta cautorum ampliatio, auctam crassitiem solidi longe superabat; cum porro haec mira cordis moles in vltiori vitae tempore ybi ponderis sensus accedebat, orta esse videretur, et praeterea substantiae incrementum saepe aneurysmatis sequelam esse constat; hunc casum ad cordis dilatationes iure referendum esse censeo.

Symptomata omnia e cognito morbo facile deriuabis. *Dyspnoea* initio forsan a pulmonum vitio orta, dein per auctum cordis volumen pulmonem sinistrum comprimens ad summam angustiam iocreuit. *Decubitus* antea in sinistrum latus facilis concretionem pulmonis sinistri cum pleura, ante enormitatem iam adfuisse suadet, quamuis eadem non minus a compressione cordis tamquam sequela deriuari possit.

Accedente vero morbo cordis, et praecipue hydrothorace, in neutrum latus, neque in dorsum decumbere poruit. Symptomata *gastrica* vero a compressione cordis magni originem traxisse, manifestum est. *Pulsus paruus*, quoniam magna cordis massa debilius modo agere poterat in sanguinem propellendum; *aequalis*, quoniam dextra cordis cauitas praecipue peccabat, et motus cordis regularis plerumque obseruabatur; rarissime *intermittens*, si nimirum cor ita obruebatur sanguine, vt contractio sup-

meretur, vel plane impediretur. *Palpitationem*, cuius hoc morbo tot causae concurrunt, in dextri cordis arthritibus minus vehementem et saepe nullam observari, *Senac* testatur ²⁾; et in nostro casu praeterea por vi in toto corpore, ita praecipue in corde adfuit. *Aquae* in cellulosa variisque cauis *collectionem* sanguinis circulo, et resorptione languentibus et parimpeditis natam esse liquet.

Situs vero ad anteriora inclinatus pressionem cordis diaphragma, et alias nobiliores partes imminuit, ideo leuat.

Mors huius aegri ad lipothymiam referenda videtur, cum vis cordis resistentia sanguinis in sine superaretur.

Violentiam pectori illatam huic morbo recipiendum praedisposuisse, quivis facile concedet. An vero a pulmonis, topi, vomicae et cohaerescencia sinistri pulmonis cum pleura causae occasionales, vel potius effectus morbi fuerint? difficilius est diiucandum. Cum enim dyspnoea, tussicula et decubitus in latus dextrum scilicet praecedebant cordis grauatamina, vitia pulmonum coniuncta cum vita sedentaria, et assiduo, quo per mem antecedentem praepressis pressus erat labore, stationi tam dextri quam sinistri cordis cauorum ansum abuisse videntur.

²⁾ l. c. p. 327.

Ecce tibi decus illud magnum ingentis honoris
 Atque dies, ah! quo lambet tva tempora laurus,
 Indefesso parta labore tvo, MICHAELIS
 Ac virtute tva: sunt haec nunc praemia Phoebi,
 Ergo velim tibi contingant proflerrima quaeque.
 In patria quoque te maneat munusque decusque;
 Sic peragas longam annorum seriem atque beatam,
 Sed quoniam nostras sedesque locosque relinquis,
 Absentem liceat te complectamur amore,
 Meque tvvs quaeſo fortunet mutuus ardor.

CHRIST. FRIDER. MAVRIT. GOLDHAGE

Hohenst. Med. Cult. (e)

Habe, Diss.) 1782/85

ULB Halle

3

002 169 606

5b

B.I.G.

Black

3/Color

White

Magenta

Red

Yellow

Green

Cyan

Blue

Farbkarte #13

2. 19
ANEVRYSMATVM
CORDIS

DISQVISITIO ANATOMICO-MEDICA
OBSERVATIONE 1785 2
QVADAM ILLVSTRATA.

Q V A M
IN REGIA FRIDERICIANA
P R O
SVMMS IN ARTE SALVTARI HONORIBVS
RITE OBTINENDIS
D. XV OCTOBR. MDCCLXXXV
PVBLICAE ERVDITORVM DISCEPTATIONI
OFFERT
IOANNES GOTTLIEB MICHAELIS
MAGDEBVRGENSIS.

HALAE,
APUD IOH. CHRIST. HENDEL.